носієм наукової культури. А в контексті ЗВО збереження національного наукового потенціалу передбачає не тільки збереження наукових шкіл, кадрів, інфраструктури та результатів досліджень, а також збереження довіри до науки як значущого суспільного інституту.

Література:

1. Про авторське право і суміжні права: Закон України від 1 грудня 2022 року № 2811-IX. Відомості Верховної Ради України. 2023. № 57. Ст. 166. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2811-20#Text
2. Про академічну доброчесність: Закон України від 18 грудня 2025 року № 4742-IX: Відомості Верховної Ради (ВВР), 2026, № 13, ст. 35. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4742-20#Text
3. Про вищу освіту: Закон України від 01.07.2014 № 1556-VII. Відомості Верховної Ради України. 2014. № 37–38. Ст. 2004. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text
4. Методичні рекомендації для закладів вищої освіти з підтримки принципів академічної доброчесності / упоряд. В. Бахрушин, Є. Ніколаєв. 2019. 41 с. URL: http://repository.ldufk.edu.ua/handle/34606048/29469
5. The European Code of Conduct for Research Integrity. Revised Edition. Berlin: ALLEA (All European Academies), 2023. URL: https://allea.org/

DOI https://doi.org/10.36059/978-966-397-668-6-2

ДОСЛІДЖЕННЯ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ У БАНКІВСЬКІЙ ДІЯЛЬНОСТІ

Безруков Д. С.
студент 4 курсу,
Чорноморський національний університет імені Петра Могили
м. Миколаїв, Україна

За останні 5 років наш світ кардинально змінився, адже тепер штучний інтелект із подальшими цифровими трансформаціями тепер є частиною нашого життя. В банківському сегменті також відбулися суттєві трансформації. Наразі машинні алгоритми можуть робити широку аналітику фінансових послуг, моніторинг операцій та діяльності клієнтів, проводити оцінку на ризики підозрілої діяльності та інші важливі процеси, які до цього виконувались людиною. Машинні алгоритми провадять таку діяльність майже безпомилково, виключаючи людський фактор, який включав у себе суб'єктивний фактор оцінки.

У цьому аспекті така правова невизначеність регулювання та меж використання штучного інтелекту вимагає чіткого регламентування та аналізу для створення ефективних юридичних конструкцій та процесів, що дозволять ефективно покращити банківську діяльність, але при цьому не порушуючи приватних меж клієнтів та їх персональних даних, що можуть завдавати шкоди їх інтересам.

Сучасні автоматизовані алгоритми починають використовуватись у банківській сфері здебільшого для аналітичних цілей. Наприклад, зробити звіт з певної діяльності, провести аналіз ризиків чи спроможностей клієнтів за певними параметрами і структурувати інформацію. В цьому питанні найважливішим з точки зору права є ризик повної відсутності так званого поняття «поясності» таких алгоритмів та їх доступ до персональних даних клієнтів. Дослідження AI відбувається в різних контекстах, в тому числі етичні проблеми, юридичні аспекти, обробка даних, взаємодія людини та машин, математичні докази алгоритмів, комп'ютерне програмування, військова сфера, економіка та психологія [3, с. 121].

З одного боку, звісно, при використанні банками та іншими фінансовими установами штучного інтелекту постає логічне питання, а як щодо банківської таємниці та її нерозголошення, адже фактично персональні дані надаються у вільне використання компаніям, які можуть керувати різними моделями використовуваних алгоритмів. Це створює потенційні ризики щодо «чутливих даних», коли генеративні моделі використовують фінансові або інші персональні дані, які стали відомими банку (наприклад – час і сума платежів, на що витрачаються кошти), для подальшої невідповідної пропозиції – наприклад купити ліки [3, с. 124].

З іншого боку, інтеграція штучного інтелекту у банківську діяльність забезпечує значне підвищення швидкості та точності операцій, покращує обслуговування клієнтів, зміцнює безпеку фінансових транзакцій і сприяє розвитку персоналізованих фінансових рішень, що робить банки більш конкурентоспроможними та технологічно розвиненими, відповідаючи сучасним викликам цифрової економіки [2, с. 69]. Це напряму покращує сферу банківських послуг та сприяє подальшому розвитку фінансових послуг.

У питанні захисту персональних даних штучний інтелект також цілком може бути корисним. Завдяки доступу до них він може якісно проаналізувати ваші пріоритети й цілі щодо певних фінансових послуг, які банк може надати. Для цього не потрібно зайвих консультацій чи розрахунків, фактично алгоритми зроблять всю роботу за вас. Персоналізація банківських продуктів на основі аналізу великих масивів даних забезпечує формування індивідуальних пропозицій, що позитивно впливає на зростання доходів банківських установ [1, с. 546].

Загалом, дійсно, людський фактор дуже часто заважає швидко і правильно приймати рішення, в тих чи інших ситуаціях, наприклад, чи

надавати кредит певному клієнту, які ризики для банку від цього, чи є він спроможним фінансово. Впровадження штучного інтелекту забезпечує позитивний фінансовий ефект для банківських установ, знижуючи рівень ризиків і витрат та підвищуючи ефективність операційної діяльності, що в цілому сприяє зміцненню фінансової стійкості банків [1, с. 547].

Важливо, що штучний інтелект починає широко використовуватись у банківській сфері тож його нормативне регулювання потребує аналізу й відповідності з основними правами, які закріплені в нашій Конституції. Згідно статті 55 Конституції України кожен має право після використання всіх національних засобів юридичного захисту звертатися за захистом своїх прав і свобод до відповідних міжнародних судових установ чи до відповідних органів міжнародних організацій, членом або учасником яких є Україна. Кожен має право будь-якими не забороненими законом засобами захищати свої права і свободи від порушень і протиправних посягань [3]. Отже, будь яке можливе посягання з боку машинних алгоритмів на ваші персональні дані, які є у доступі будь-якого банку фактично мають захищатись від неправомірного їх використання в рамках аналізу й відкриття.

Це питання досить чітко регламентовано в Регламенті Європейського Парламенту і Ради (ЄС) 2016/679 від 27 квітня 2016 року, де вказано, що для забезпечення послідовного рівня захисту фізичних осіб у всьому Союзі та запобігання виникненню розбіжностей, що ускладнюють вільний рух персональних даних у межах внутрішнього ринку, необхідно, щоб Регламент забезпечував правову визначеність та прозорість для суб'єктів господарювання, у тому числі мікропідприємств, малих і середніх підприємств, надавав фізичним особам у всіх державах-членах однаковий рівень прав і зобов'язань, що мають юридичну силу, та обов'язків для контролерів і операторів, забезпечував постійний моніторинг опрацювання персональних даних, належні санкції у всіх державах-членах, а також дієву співпрацю між наглядовими органами різних держав-членів [4].

В даному питанні важливим залишається чітке регламентування правої термінології щодо штучного інтелекту саме в рамках банківської діяльності. Перш за все, слід оцінити, які саме завдання в банку можуть бути автоматизовані або покращені за допомогою штучного інтелекту, наприклад, обслуговування клієнтів через чат-боти, аналіз фінансових ризиків, виявлення шахрайства оптимізація внутрішніх процесів [2, с. 75]. Також важливо виокремити норми, що стосуватимуться захисту персональних даних та змін до положень про банківську таємницю, з урахуванням машинних алгоритмів, встановлення відповідальності на порушення цих прав через використання штучного інтелекту.

Отже, правова регламентація штучного інтелекту у банківській діяльності є актуальною проблематикою, яка потребує уваги законодавця. В питаннях банківської таємниці та захисту персональних

даних застосування алгоритмів є найбільшою загрозою, яка може завдавати школи клієнтам, тож це потребує чітких меж та регулювання правовими нормами.

В рамках удосконалення банківської сфери в такому регулюванні необхідно чітко імплементувати положення міжнародного законодавства та зменшити вплив формалізованого підходу до правового регулювання, а також надати застосуванню машинних алгоритмів чіткої термінології та меж застосування та відповідальності.

Література:

1. Онищенко О. В., Терновська В. С., Ковальов В. В. Штучний інтелект у банківській системі: сучасний стан, напрями застосування та ефекти цифрової трансформації. Бізнес-навігатор. 2026. Вип. 1 (84). С. 544–549. URL: https://business-navigator.ks.ua/journals/2026/84_2026/86.pdf (дата звернення: 17.09.2026).

2. Пузирьова П. В., Ірназаров Д. Т. Особливості інтеграції штучного інтелекту у банківську систему України. Вчені записки Університету «КРОК». 2025. № 1 (77). С. 66–79. URL: https://snku.krok.edu.ua/index.php/vcheni-zapiski-universitetu-krok/article/download/930/911/3459 (дата звернення:17.09.2026).

3. Солодкий В. В., Поліщук Ю. А. Впровадження штучного інтелекту в українських банках та бізнесі: перспективи та застереження. Економічний вісник. 2023. № 2 (82). С. 119–127. URL: https://ev.nmu.org.ua/docs/2023/2/EV20232_119-127.pdf (дата звернення: 19.09.2026).

4. Конституція України : від 28.06.1996 № 254к/96-ВР : станом на 1 січ. 2020 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр#Text (дата звернення: 17.09.2026).

5. Регламент Європейського Парламенту і Ради (ЄС) 2016/679 від 27 квітня 2016 року про захист фізичних осіб у зв'язку з опрацюванням персональних даних і про вільний рух таких даних, та про скасування Директиви 95/46/ЄС (Загальний регламент про захист даних) : Регламент Європ. Союзу від 27.04.2016 № 2016/679. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_008-16#Text (дата звернення: 17.09.2026).